

 ZHETYSU UNIVERSITY	«І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕ АҚ	ІНҚ-ZU-20-02
		1-басылым

Бекітемін

«І. Жансүгіров атындағы Жетісу
Университеті» КЕ АҚ Басқарма
Төрағасы- Ректор, г.ғ.д., профессор
_____ Қ. Баймырзаев

«_____»_____ 2021 ж.

АКАДЕМИЯЛЫҚ АДАЛДЫҚ САЯСАТЫ

«І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕ АҚ

ІНҚ-ZU-20-02

	Лауазымы	Т.А.Ә.	Дата	Қолы
Өзірледі	Жастар орталығының басшысы	Б.Ш. Гусенов		
Келісілді	Басқарма мүшесі – Академиялық сұрақтар жөніндегі проректор	М.А. Ахмади		
	Басқарма мүшесі – Ғылыми жұмыс жөніндегі проректор	А.С. Бахтаулова		
	Басқарма мүшесі – Жастар саясаты жөніндегі проректор	Б.А. Сериев		
	Мемлекеттік сатып алу және құқықтық қамтамасыз ету бөлімінің заңгері	Б.М. Садуакасова		
Ғылыми кеңестің 2021 жылғы 28 қазандағы шешімімен қолданысқа енгізілді (№3 хаттама)				

Талдықорған қ., 2021

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

МАЗМҰНЫ

1	Қолданылу аясы	3
2	Нормативтік сілтемелер	3
3	Терминдер мен анықтамалар	3
4	Белгілер мен қысқартулар	5
5	Жауапкершілік және өкілеттіліктер	5
6	Үдерісті сипаттау	5
7	Өзгерістер.....	11
	А қосымшасы. Студенттің ар-намыс Кодексі.....	12
	Б қосымшасы. Оқытушының ар-намыс Кодексі.....	13
	В қосымшасы. Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт формасы.....	14
	Г қосымшасы. Құқық тәртібін бұзу туралы Актінің формасы	15
	Д қосымшасы. Сабақты бұзу туралы Актінің формасы	16
	Танысу парағы.....	17
	Өзгерістерді тіркеу парағы.....	18

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

1 ҚОЛДАНЫЛУ АЯСЫ

1.1 Осы Академиялық адалдық саясаты (бұдан әрі – Саясат) «Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕ АҚ (бұдан әрі – ЖУ) Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті мен ЖУ колледжі білім алушыларының, профессорлық-оқытушылық құрамы мен қызметкерлерінің оқу нәтижелерін бағалаудағы, сондай-ақ жазбаша тапсырмаларды орындаудағы, емтихандар мен ғылыми зерттеулер жүргізуде жеке адалдығының негізгі ұғымдары мен қағидаттарын айқындайтын құжат болып табылады.

1.2 Осы Саясат университеттің миссиясы мен даму бағдарламасына, сапа саласындағы мақсаттары мен саясатына сәйкес әзірленді және білім беру процесіндегі академиялық адалдықтың негізгі ұғымдары мен қағидаттарын, университеттік қоғамдастық мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін белгілейді, академиялық адалдықты бұзу түрлерін және олар жасалған жағдайда шаралар қабылдау тәртібін айқындайды.

2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы Саясатта келесі нормативтік құжаттарға сілтемелер пайдаланылды:

ІНҚ-ZU-10-01	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕ АҚ-ның академиялық саясаты
ІНҚ-ZU-03-01	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕАҚ Әдеп жөніндегі кеңесі туралы Ереже
ІНҚ-ZU-15-02	Құжатталған рәсім. Құжатталған ақпаратты басқару

3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Саясатта келесі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

Академиялық адалдық	Жазбаша жұмыстарды (бақылау, курстық, эссе, дипломдық жұмыстар, магистрлік және докторлық диссертациялар) орындау, емтихандардағы жауаптар (зерттеу жұмыстарындағы өз ұстанымын білдіру, академиялық персоналмен, оқытушылармен және басқа да білім алушылармен өзара қарым-қатынаста лайықты мінез-құлық), сондай-ақ оқыту нәтижелерін бағалау кезінде білім алушының адалдығын айқындайтын құндылықтар мен қағидаттар жиынтығы.
Оқу нәтижелерін бағалау	Белгілі бір кезеңдегі оқу жетістіктерін (ауызша сұрау, жазбаша жұмыс, зертханалық, тәжірибелік жұмыс, өзіндік жұмыс және т. б.) немесе қорытынды бағалауды (тест тапсыру, курстық жұмыс, дипломдық жұмыс, жоба, магистрлік, докторлық диссертациялар және т. б.) анықтау үшін ағымдағы бағалау жүргізу кезінде білім алушы орындайтын жұмыстарды немесе тапсырмаларды бағалау білім алушының оқу кезеңіндегі жетістіктерінің деңгейін анықтау.
Академиялық адалдық Саясатын бұзу	Плагиат, сөз байласу, алдау, бағаларды, оқыту нәтижелерінің деректерін бұрмалау, тестілік және өзге де тапсырмалардың жауаптарын адал емес жолмен алу, білім алушылардың, ПОҚ мен университет қызметкерлерінің ақпаратты және техникалық құрылғыларды заңсыз пайдалануы түріндегі құқыққа қарсы, кінәлі адам жасаған әрекет.
Академиялық адалдық қағидалары	Университеттің академиялық саясатының мазмұны мен бағыттарын анықтайтын негізгі қағидалар.

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

Парасаттылық	Бұл білім беру үдерісіне қатысушылардың және білім беру мекемелерінің сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен көріністерін болдырмайтын, кәсіптік ортаны қалыптастыратын және нығайтатын, оларға осындай мінез-құлықты ұстануға мүмкіндік беретін құндылықтар мен қағидаларға сәйкес әрекет етуге тұрақты міндеттемесі.
Адалдық	Бұл білім алушылардың бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстарды адал, лайықты орындауы; автордың және оның құқықтық мұрагерлерінің құқықтарын қорғауды жүзеге асыру – авторлық құқық объектісі болып табылатын туындылардың авторлығын және қорғалуын басқалардың сөзін, ойларын дұрыс беру және бағаланатын жұмыстардағы ақпарат көздерін көрсету арқылы тану.
Ашықтық	Білім алушылар мен оқытушылар арасындағы ашықтық, өзара сенім, ашық ақпарат және идеялармен алмасу.
Білім алушылардың құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу	Білім алушылардың пікірлері мен идеяларын еркін білдіру құқығы.
Теңдік	Әрбір білім алушының академиялық адалдық ережелерін сақтау жөніндегі міндеті және оларды бұзғаны үшін тең жауапкершілік.
Шыншылдық	Кез келген жағдайда құжаттарды алдауды, өтірік айтуды және бұрмалауды болдырмау.
Сенімділік	Шындыққа сәйкес ақпарат беру, фактілерге, эмпирикалық дәлелдерге және объективті пайымдауларға негізделген ғылыми тұжырымдарды шығару.
Жауапкершілік	Академиялық адалдық саясатын ұстану, академиялық адалдықты бұзуға әкелетін жағдайларды болдырмау.
Объективтілік	Объективті деректер негізінде біржақты және субъективті көзқарассыз шешім қабылдау.
Әділеттілік	Университеттің академиялық қоғамдастығы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерінің мүлтіксіз сақталуын қамтамасыз ету, сондай-ақ академиялық адалдықтың бұзылуын әділ қарау.
Академиялық адалдықты бұзуға нөлдік төзімділік	Академиялық адалдықтың әрбір бұзылуын тіркеу және қарау және саясатқа сәйкес шараларды бұзушыларға қатысты шаралар қабылдау.
Плагиат	Өзгенің еңбегін, академиялық, ғылыми, зерттеу, публицистикалық және аналитикалық қызмет нәтижелерін қасақана немесе абайсызда, толық немесе ішінара заңсыз пайдалану, иемдену немесе билік ету, бұл басқа адамдарға өзі туралы нақты автор ретінде жалған ақпарат берумен бірге жүреді.
Көшіру	Білім алушының немесе қызметкердің жосықсыз әрекеті басқа біреудің зияткерлік өнімін көшіруді білдіреді.
Қайталау	Түрлі бағалау мен талаптар шеңберінде бір жұмыстың презентациясы, оның ішінде білім алушы оның авторы болып табылса да, ПОҚ-ның алдын ала рұқсатынсыз басқа курста бұрын бағаланған кез келген жұмысты өзінің, ішінара немесе толық ретінде ұсыну талпынысы.
Жалғандық	Академиялық жазбаларды немесе басқа құжаттарды қолдан жасау; деректер (ғылыми эксперимент кезіндегі бақылаулар, жазбаларды, сауалнама нәтижелерін қолдан жасау); академиялық жұмыстағы қолдар; академиялық жұмысты әдейі

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

	қолдан жасау немесе бүлдіру.
Жасыру	Академиялық өнімде жалған мәліметтерді жосықсыз ұсыну туралы ақпаратты жасыру; зерттеулер мен эксперименттердің деректері мен нәтижелерін ауыстыру; зерттеу барысында алынған жалған ақпаратты ұсыну.
Сөз байласу	Басқа білім алушы үшін тексеруге және бағалауға жататын кез келген академиялық жұмысты орындау туралы білім беру үдерісі субъектілері арасындағы өзара уағдаластық.

4 БЕЛГІЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

Осы Саясатта мынадай қысқартулар пайдаланылды:

ЖУ	«І. Жансүгіров атындағы ЖУ» КЕ АҚ
ПОҚ	Профессор-оқытушылар құрамы

5 ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӘНЕ ӨКІЛЕТТІЛІК

5.1 Осы саясатты Басқарма Төрағасы – ЖУ ректоры бекітеді;

5.2 Саясаттың тиісті бағыттары бойынша жауапкершілік университеттің бейінді бөлімшелеріне жүктеледі. Осы құжатты іске асыру жөніндегі жауапты уәкілетті орган Жастар орталығы болып табылады. Бақылау және үйлестіру Басқарма мүшесі – Жастар саясаты жөніндегі проректорға жүктеледі.

6 ҮДЕРІСТІ СИПАТТАУ

6.1 Университеттің және колледждің білім беру процесіне қатысушылардың құқықтары мен міндеттері:

6.1.1 Білім алушылардың міндеттері

Білім алушы міндетті:

- 1) университет және ЖУ колледжі студенттерінің ар-намыс кодексін сақтау (А -қосымшасы);
- 2) бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстарды орындау кезінде академиялық адалдықты мүлтіксіз сақтау;
- 3) авторды, шығарманың атауын және бетті көрсете отырып, басқа біреудің сөзі мен ойын (ескертүүлەر) жеткізудің дәстүрлі әдістерін қолдануға;
- 4) бағаланатын жұмыстардың соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімін көрсетуге;
- 5) сенімді және сенімді ақпарат көздерін пайдалануға;
- 6) басқа білім алушыларға өз қолымен орындалған жұмысты бермеуге;
- 7) тапсырмалардың барлық түрлерін өз бетінше орындауға;
- 8) тесттерге, жаттығулар мен тапсырмаларға дайын жауаптарды, дайын жазбаша жұмыстарды (эссе, курстық, дипломдық жұмыстар, магистрлік диссертациялар) пайдаланбауға;
- 9) емтихандарда шпаргалкаларды, ақпарат пен байланыстың электрондық құралдарын және басқа да қосалқы құралдарды пайдаланбауға;
- 10) өзінің дайын жауаптары мен жұмыстарын басқа білім алушыларға бермеуге және оқудың адалдығы мен адалдығына күмән келтіретін және басқа білім алушылардың түпкілікті нәтижелеріне нұқсан келтіретін мінез-құлыққа жол бермеуге міндетті.

6.1.2 Білім алушылардың құқықтары

Білім алушы құқылы:

- 1) осы Саясатпен танысуға;
- 2) оқыту үдерісінде өз пікірін еркін білдіруге, бұл ретте оқыту үдерісіне басқа қатысушылардың пікірлерін құрметтеуге;

3) осы Саясатты бұзуда ҚР заңнамасына қайшы келмейтін кез келген тәсілдермен негізсіз айыптаудан қорғауға және дәлелдемелер ұсынуға құқығы бар.

6.2 Университет ПОҚ мен қызметкерлерінің міндеттері

Университеттің ПОҚ мен қызметкерлері міндетті:

- 1) университет және ЖУ колледжі оқытушысының ар-намыс кодексін сақтау (Б-қосымшасы);
- 2) білім алушыларды осы саясаттың негізгі ережелері туралы хабардар ету;
- 3) сенімді және сенімді көздерді таңдауда білім алушыларға қолдау көрсету; қажет болған жағдайда тиісті оқыту жүргізу;
- 4) білім алушыларды сілтемелерді, пайдаланылған әдебиеттер тізімін ресімдеу тәсілдеріне үйрету;
- 5) білім алушыларды орындалатын жұмыстың барлық қатысушыларының авторлығын көрсете отырып, қағаз, электрондық, цифрлық жеткізгіштерде жобалық қызмет түрлерін ресімдеу тәсілдеріне оқыту;
- 6) білім беру процесінде өз пікірін білдіру үшін орта құру;
- 7) академиялық адалдықты сақтау мәселелері бойынша бағаланатын жұмысты орындау алдында білім алушылармен түсіндіру жұмыстарын жүргізу;
- 8) осы саясатта белгіленген талаптарды бұзудың кез келген мүмкіндігін болдырмау;
- 9) Осы Саясатты бұзудың әрбір жағдайын қатаң есепке алуды жүргізу;
- 10) қағидаларды бұзудың әрбір жағдайы туралы деканатқа жазбаша түрде хабарлау;
- 11) осы Саясатты қолдауға қатысты іс-шараларға қатысу.

6.3 Университет ПОҚ мен қызметкерлерінің құқығы

Университет қызметкерлері мен ПОҚ құқығы бар:

- 1) осы Саясатпен танысуға;
- 2) оқыту үдерісінде басқа қатысушылардың пікірін құрметтей отырып, өз пікірін еркін білдіруге;
- 3) осы Саясатты бұзуда ҚР заңнамасына қайшы келмейтін кез келген тәсілдермен негізсіз айыптаудан қорғауға және дәлелдемелер ұсынуға құқығы бар.

6.4 Университет және колледж әкімшілігінің міндеттері

6.4.1 Университет және колледж әкімшілігі міндеттенеді:

- 1) білім алушыларға осы Саясатты түсіндіру бойынша ПОҚ және қызметкерлердің жұмысын қамтамасыз ету;
- 2) білім алушылар, ПОҚ және қызметкерлер тарапынан бұзушылықтар орын алған жағдайда, осы Саясатта көзделген шараларды қабылдау бойынша жұмысты үйлестіру;;
- 3) білім алушылардың академиялық адалдықты іске асыруына бақылау және мониторинг жүргізуге міндетті.

6.4.2 Ғ.Орманов атындағы кітапхана қызметкерлері білім беру үдерісінің барлық қатысушыларына жазбаша жұмыстың кез келген түрін дайындау кезінде кітаптар, журналдар және Интернет-сайттар көрсетілген жұмыстарда пайдаланылған ресурстар, библиографиялық көздер және басқа сілтемелер ережелері туралы хабарлайды.

6.5 Академиялық адалдық саясатының бұзылуы

Білім беру және зерттеу қызметінде көрінетін академиялық адалдықтың бұзылуы жазбаша жұмыстарды (бақылау, эссе, диссертациялық жұмыс және т. б.) орындау кезінде, емтихандардағы жауаптарда, зерттеулерде, ғылыми жұмыстарды жазуда, өз ұстанымын білдіруде, әкімшілік-басқару персоналымен, профессорлық - оқытушылық құраммен өзара қарым-қатынаста нормативтік талаптардан ауытқуларға дейін азаяды (бұдан әрі-ПОҚ) және білім алушылар арасында, сондай-ақ бағалау мен сараптауда қолданылады.

Плагиат-басқаның еңбегінің қорғалатын нәтижелерін, академиялық, ғылыми, зерттеу, публицистикалық және талдамалық қызметтің нәтижелерін қасақана немесе абайсызда, толық

немесе ішінара заңсыз пайдалану, иемдену немесе білік ету, ол басқа адамдарға өзі туралы нақты автор ретінде жалған ақпарат берумен қатар жүреді.

Плагиат болып келесілер танылады:

- басқа адамның идеяларын, тұжырымдарын, мәлімдемелерін немесе мәлімдемелерін
- дереккөздерді тиісті түрде көрсетпей ұсыну, бастапқы дереккөзді көрсетпей мәтінді бір тілден екінші тілге аудару;
- мәтіннің бөліктерін немесе бүкіл мәтінді басқа тұлғаның жазбаша жұмысынан тиісті дәйексөзсіз және бастапқы дереккөзге сілтеме жасамай тікелей көшіру (бұл материалдарды
 - интернеттен немесе басқа электрондық көздерден көшіруге де қатысты);
 - мәтін элементтерін өзгерту немесе дереккөзді дұрыс көрсетпей сөздерді ішінара ауыстыру;
 - графиктерді, кестелерді, суреттерді, сызбаларды және ақпараттың басқа да көрнекі көріністерін бастапқы көзді көрсетпей және/немесе автордың келісімінсіз пайдалану;
 - бірлескен зерттеулердің немесе басқа оқу тапсырмаларының нәтижелерін беру;
 - жұмысты өз атынан тапсыру немесе жариялау, оны толығымен немесе ішінара басқа адам орындайды;
 - жұмыс мәтінін қасақана бұрмалау, атап айтқанда, қаріпті ауыстыру, басқа алфавиттердің таңбаларын пайдалану, жұмыс мәтініне арнайы таңбалар қосу, сөздердегі таңбалар ретін өзгерту, мәтінді таңбалар бөлігінен айыру және т. б.

Өзіндік плагиат – жаңа деректер мен тұжырымдардың болмауы нәтижесінде түпнұсқа мәтінге тиісті сілтемелерді көрсетпей, бұрын жарияланған өз мәтінін толық немесе ішінара пайдалану.

Көшіріп алу -білім алушының немесе қызметкердің басқа біреудің зияткерлік өнімін көшіруді білдіретін жосықсыз әрекеті.

Есептен шығару деп мыналар танылады:

- емтихан материалдарына немесе тапсырмалардың мәнін ашатын емтихан материалдары туралы ақпаратқа заңсыз қол жеткізу;
- шпаргалкаларды, ұялы телефондарды және басқа да құрылғыларды, мәтіндік хабарламаларды немесе ақпаратты алудың заңсыз тәсілдерін пайдалану;
- басқа білім алушыны жұмыстан шығару (білім алушының рұқсатымен да, онсыз да);
- басқа білім алушыға жауаптарды есептен шығаруға немесе басқа білім алушыларға жіберуге рұқсат беру;
- емтиханға бөлінген уақыт аяқталғаннан кейін емтихан тапсырмасын орындауды жалғастыру;
- басқа білім алушыға емтихан тапсырмасын орындауды сұрап жүгіну;
- басқа тұлғалар тарапынан жоғарыда сипатталған қандай да бір іс-әрекеттердің жасалуына ықпал ету және жәрдемдесу.

Қайталау-әр түрлі бағалау мен талаптар шеңберінде бір жұмысты, оның ішінде білім алушы оның авторы болып табылса да, ПОҚ-ның алдын ала рұқсатынсыз басқа курста бұрын бағаланған кез келген жұмысты өзінің, ішінара немесе толық ретінде ұсынуға талпынысты таныстыру.

Бұрмалау-академиялық жазбаларды немесе басқа құжаттарды; деректерді (ғылыми эксперимент кезіндегі бақылауларды, жазбаларды, сұрау нәтижелерін қолдан жасау); академиялық жұмыстағы қолтаңбаларды; академиялық жұмысты әдейі қолдан жасау немесе бүлдіруді қолдан жасау.

Бұрмалау ретінде келесілер танылады:

- эмпирикалық деректерді зерттеу нәтижелерінің жалғандығы; үшінші тұлғалардың өз жұмыстары ретінде жүргізген ғылыми жұмыстарын/еңбектерін ұсыну;
- пікірлер, рецензиялар, ұсынымдар және қол қоюшы үшін сипаттамалар жобаларын дайындау;
- жалған немесе жалған медициналық анықтамалар немесе еңбекке жарамсыздық парақтары сияқты университетке берілетін жалған құжаттарды ұсыну.

Академиялық жұмыстың жасалуы-академиялық жұмыстың мазмұнын саналы түрде бұрмалау, яғни:

- академиялық өнімде жалған ақпарат беру;
- зерттеулер мен эксперименттердің деректері мен нәтижелерін ауыстыру;
- зерттеу барысында алынған жалған ақпаратты ұсыну;
- жоқ мақалалар мен ойдан шығарылған дереккөздерге сілтемелер;
- нәтижелерге әсер ететін деректерді төмендету;
- дәлелді негізі жоқ қорытындыларды ұсыну.

Жасыру – студенттің, немесе университет қызметкерлерінің жұмысын жосықсыз орындағаны және ар-намыс кодексінің нормаларын сақтамағаны туралы ақпаратты үнсіз қалдыру және жасыру.

Сөз байласу – бұл басқа студент үшін тексерілуге және бағалауға жататын кез келген оқу жұмысын орындау.

Академиялық ақпаратқа заңсыз қол жеткізу және/немесе тарату, яғни:

- емтихан сұрақтарына жауаптарды беру;
- бағалау кезінде қойылатын сұрақтар туралы студенттерді хабардар ету;
- тиісті рұқсатсыз бағаланатын жұмыстарға арналған ішінара немесе толық материалды тарату;
- аяқталған есептерді, эсселерді, тапсырмаларды, ғылыми еңбектерді, жарияланымдарды және басқа да оқу жұмыстарын сатуға және/немесе сатып алуға және/немесе сатуға көмектесу;
- кез келген тәсілмен бағаланатын жұмыстың жауаптарын ұрлау, соның ішінде электрондық пошта, компьютер арқылы жүктеп алу және т.б. студенттерге беру.

Пара беру – бұл университеттің профессорлық-оқытушылық құрамға, сондай-ақ қызметкерлеріне сыйақыны әртүрлі нысанда немесе басқа жеке мүддеден аудармай, сондай-ақ осындай мінез-құлыққа итермелеусіз аудару.

Студенттердің барлық жазбаша жұмыстары, оның ішінде ағымдағы және соңғы жұмыстары плагиатқа тексеріледі.

Магистранттар жұмысының мәселелерін жазу кезінде библиографиялық тізімдер мен әдебиеттерді ресімдеуге қойылатын талаптар (дереккөздеріне сілтеме жасау) Магистрлік диссертация/жоба туралы ережеде (ІНҚ-ZU-09-06) көрсетілген.

Ғылыми мақалалардың, монографиялардың және диссертациялардың плагиаттығын тексеруді Ғылым және ғылыми жобаларды коммерцияландыру бөлімі міндетті түрде жүзеге асырады.

6.6 Академиялық адалдық саясаты бұзылған жағдайда шаралар қолдану тәртібі

Саясаттың бұзылуы туралы мәселені оқу процесінің кез келген қатысушысы қоя алады.

Саясаттың бұзылуы студенттердің білімін ағымдағы, аралық немесе қорытынды бақылау кезінде анықталуы мүмкін.

- Ағымдағы және аралық бақылау кезінде саясаттың бұзылуы анықталған жағдайда:

Оқытушы / қызметкер саясатты бұзу туралы акт (В қосымшасы) жасайды, оған білім алушының жұмысын кінәсін дәлелдеумен қоса тіркейді және жоғары мектеп деканына береді. Жоғары Мектеп Кеңесінің отырысында оқушылармен әңгіме өткізіледі.

- Саясат үш реттен артық бұзылған жағдайда, бұзушылық туралы актілер Әдеп жөніндегі Кеңестің (бұдан әрі - Кеңес) қарауына беріледі.

Білім алушының мінез-құлқы кеңес отырысында қаралады, ол жазалау шарасы туралы шешім қабылдайды.

Қорытынды бақылау жүргізу кезінде саясаттың бұзылуы анықталған жағдайда:

Пән бойынша қорытынды бақылауды жүзеге асыратын оқытушы немесе комиссия саясаттың бұзылғаны туралы акт жасайды, оған білім алушының кінәсін дәлелдеп, жұмысын қоса тіркейді және жоғары мектеп деканына береді. Декан барлық құжаттарды Әдеп жөніндегі Кеңестің қарауына береді.

Білім алушының мінез-құлқы кеңес отырысында қаралады. Әдеп жөніндегі кеңес білім алушыны тәртіптік жазалау шарасы туралы шешім қабылдайды.

6.6.1 Академиялық адалдық саясаты бұзылған жағдайда тәртіптік шаралардың түрлері

1) ПОҚ және қызметкерлер үшін:

- ескерту;
- сөгіс;
- қатаң сөгіс;
- басылымдарға жол бермеу.

2) білім алушылар үшін:

- ескерту жасау (білім алушылардың ата-аналарын хабардар ете отырып);
- бағалау, жауап немесе жазбаша жұмыс/анықтаманың күшін жою;
- бағалау/емтихан рәсіміне жол бермеу;
- қайта тапсыру құқығынан айыру;
- сөгіс;
- білім алушылар қатарынан шығару.

6.6.2 Академиялық адалдық саясаты бұзылған жағдайларда тәртіптік шараларды қолдану тәртібі

А) **плагиат** фактілері расталған жағдайда білім алушының ағымдағы немесе қорытынды жұмысы бағалау рәсіміне жіберілмейді, плагиат фактілері анықталған жағдайда білім беру процесіне қатысушылардың материалдары жариялауға жіберілмейді.

Б) **сөз байласу** кезінде мынадай шаралар көзделген::

- ескерту;
- сөгіс;

Осы бұзушылықты алғаш рет жасаған қатысушылар (екі тарап) жазбаша жұмысты кейіннен жоя отырып, ескертумен жазаланады;

В) білім алушылардың оқу жетістіктерін ағымдағы, қорытынды бағалауды өткізу кезінде плагиат, сөз байласу анықталған жағдайда:

1) уәкілетті адам осы Саясатқа В қосымшаға сәйкес нысан бойынша Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт жасайды, білім алушылармен әңгіме жүргізеді. Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт білім алушының тиісті заттай дәлелдемелерімен және жұмыстарының көшірмелерімен бірге жоғары мектеп деканына беріледі;

2) жүйелі бұзушылық кезінде (үш және одан көп рет) уәкілетті тұлға белгіленген нысан бойынша Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт жасайды. Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт білім алушының тиісті дәлелдемелерімен және жұмыстарының көшірмелерімен бірге жоғары мектеп деканына беріледі, ол барлық құжаттарды Әдеп жөніндегі кеңеске береді.

Г) **көшірін алу, қайталау** жағдайында:

- ескерту;
- бағалаудың күшін жою;
- бағалау/емтихан рәсіміне жібермеу;
- қайта тапсыру құқығынан айыру.

Д) білім алушылардың оқу жетістіктерін ағымдағы, қорытынды бағалауды өткізу кезінде алдау анықталған жағдайда:

1) уәкілетті тұлға белгіленген нысан бойынша Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт жасайды, куратордың қатысуымен білім алушылармен әңгіме жүргізеді. Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт білім алушының тиісті заттай дәлелдемелерімен және жұмыстарының көшірмелерімен бірге жоғары мектеп деканына беріледі;

2) жүйелі бұзушылық кезінде (үш және одан көп рет) уәкілетті тұлға белгіленген нысан бойынша Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт жасайды. Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт білім алушының тиісті заттай дәлелдемелерімен және жұмыстарының көшірмелерімен бірге кейіннен Әдеп жөніндегі кеңеске беру үшін деканға беріледі.

Е) ағымдағы және қорытынды бақылау **бұрмаланған** не ағымдағы және қорытынды бақылау бағалары көтерілген жағдайда:

- ескерту (студенттердің ата-аналарын ескертумен/ сайтқа орналастырумен);
- сөгіс, қатаң сөгіс.

Е) жасыру кезінде:

- анықтамалардың күшін жою;

- қайта тапсыру құқығынан айыру.

Ж) білім алушылардың бағаланатын жұмыстарды орындау кезінде парақорлық, алдау, деректерді бұрмалау, оқытушының/университет қызметкерінің курстық, дипломдық жұмыстарды, магистрлік диссертацияларды сатуы анықталған жағдайда уәкілетті тұлға Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы Акт жасайды және Әдеп жөніндегі кеңеске береді (ІНҚ-ZU-03-01 қараңыз).

6.6.3. Әдеп жөніндегі кеңес-білім алушылардың саясатты, этикалық мінез-құлық нормаларын және тәртіпті бұзу фактілерін қарауды жүзеге асыратын тәуелсіз орган.

Кеңестің негізгі міндеттері:

- Академиялық адалдықты бұзу жағдайларын қарастыру;
- Білім алушының мінез-құлқын бағалау және саясатты бұзғаны үшін жаза нысанын шығару;
- Тәуелсіз сараптама жүргізу;
- Академиялық алаяқтық жағдайларының алдын алу;
- Академиялық адалдық қағидаларын сақтау бойынша профилактикалық жұмыс.

Кеңес құрамына университет әкімшілігінің өкілдері, жоғары мектеп декандары, топ кураторлары, студенттер кіреді.

Кеңес отырыстары қажеттілігіне қарай өткізіледі.

Кеңес саясатты бұзу жағдайларын қарастыра отырып, келесі шешімдерді шығаруы мүмкін:

- ұсынылған жұмыс үшін бағаны төмендету;
- жұмыстың күшін жою және ағымдағы, аралық немесе қорытынды бақылауды қайта жүргізуді ұсыну;
- жазғы семестр кезеңінде ақылы негізде жұмысты тоқтату және пәнді қайта өтуді ұсыну;
- ауызша ескерту жариялау;
- білім алушының жеке ісіне енгізілген жазбаша сөгіс жариялау;
- ата-аналарды хабардар ету;
- белгілі бір уақыт кезеңіне тәртіптік ескерту және/немесе сынақ мерзімін жариялау;
- Университеттен шығару.

Әдеп жөніндегі кеңес даулы жағдайларда тәуелсіз сарапшылардан көмек сұрай алады.

Кеңес отырыстары хаттамамен ресімделеді. Әрбір жағдай бойынша қолданылатын жазалау шарасын негіздей отырып, саясатты бұзу фактісі туралы қорытынды беріледі.

6.6.4. Академиялық адалдық Саясатын бұзу фактілерін қарау тәртібі

Тәртіпбұзушылық фактілері мен жауапкершілік дәрежесін Тіркеуші Кеңесінің қызметкерлері, әдеп жөніндегі кеңес және апелляциялық комиссия қарайды. 6.6-тармақта көзделген жазалар. осы Саясат немесе университеттен шығару студенттік өзін-өзі басқару өкілдерінің қатысуымен Әдеп жөніндегі кеңестің отырысында қаралады, бұл білім алушының құқықтарын қорғауды қамтамасыз етеді.

Әрбір жағдайды қарау жөніндегі материалдар хаттамамен ресімделуі және білім алушының жеке ісінде немесе қызметкердің жеке ісінде сақталуы тиіс.

6.6.5. Апелляция

Егер білім алушы саясат ережелерін бұзғаны үшін өзіне тағылған айыптармен келіспесе, онда оның апелляцияға беруге құқығы бар.

Апелляция өтініш түрінде ресімделіп, Smart Zhetysu жүйесі білім алушысының жеке кабинетінде осы саясаттың ережелерін бұзу фактісі тіркелген сәттен бастап бес жұмыс күні ішінде тіркелуі тиіс.

Апелляцияны құрамына университеттің ПОҚ мен қызметкерлері кіретін апелляциялық комиссия (бұдан әрі - Комиссия) Тіркеу кеңесінің базасында қарайды.

Комиссия оқытушы мен білім алушы ұсынған материалдар мен дәлелдемелерді қарауға және зерделеуге жауап береді.

Комиссия апелляцияға қатысты шешімді білім алушының өтініші берілген сәттен бастап бес жұмыс күні ішінде, әрі қарай қараудың кез келген қажеттілігін болдырмай қабылдауы тиіс.

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

Комиссия білім алушымен әңгімелесуді және барлық тиісті дәлелдемелерді зерттеуді негізге ала отырып, осы саясатты бұзу орын алған-алмағанын айқындауға және бұзушылық дәлелденген жағдайда, көрсетілген шараларды қолдануға тиіс.

Егер комиссия білім алушы бұзушылық жасамады деп шешсе, онда білім алушы осы инцидентке қатысты санкциялардан босатылады.

6.7 Академиялық адалдық Саясатын бұзудың алдын алу шаралары

6.7.1. Алдау жағдайларын болдырмау үшін емтихан үдерісін мұқият бақылау. Оқытушылардың бұл процедураны елемей студенттерді кез-келген бұзушылыққа итермелейді және оқу сапасын төмендетеді.

6.7.2. Студенттердің емтихан, дипломдық (жобалық) жұмыстары мен рефераттарын плагиат тұрғысынан тексеру (біреудің идеялары мен пікірлерін дереккөзге сілтеме жасамай пайдалану)- академиялық адалдықтың және басқа формалардың айқын көріністерінің бірі.

6.7.3. Жұмыстың түпнұсқалығын тексерудің автоматты қызметтерін енгізу. Барлық оқу бітіру, ғылыми-зерттеу, оқу-әдістемелік жұмыстарды мәтіннің бірегейлігіне тиісті бағдарламалардың көмегімен тексеру - Turnitin.com; Антиплагиат. ЖОО.

6.7.4. Студенттерде академиялық адалдықты дамыту бойынша тұрақты мақсатты жұмыс жүргізу:

- студенттерді зерттеушілік сипаттағы тапсырмаларды орындауға тарту;
- студенттердің бойында зерттеу дағдыларын қалыптастыру, сондай-ақ ғылыми этиканы, ғылыми жұмысты жазу кезінде академиялық паритетті, плагиаризм туралы ұғымды қалыптастыру;

6.7.5. Студенттер мен ПОҚ арасында плагиаризмге төзбеушілікті тәрбиелеу;

6.7.6. Сыбайлас жемқорлыққа төзімділікті қалыптастыруға тәрбиелеу (оқытушыларға пара ұсынбау және т.б.).

7 ӨЗГЕРІСТЕР

Осы Ережеге өзгерістер енгізу және «Өзгерістер туралы хабарламаларды» дайындау ІНҚ-ZU-15-02 талаптарына сәйкес жүргізілуі және «Өзгерістерді тіркеу парағында» тіркелуі тиіс.

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

А қосымшасы

Студенттің ар-намыс Кодексі

Студент Қазақстан Республикасының лайықты азаматы, таңдаған мамандығының кәсіби маманы болуға, шығармашылық тұлғаның ең жақсы қасиеттерін дамытуға ұмтылады.

Студент үлкендерге құрметпен қарайды, айналасындағыларға дөрекілік танытпайды және әлеуметтік қорғалмаған адамдарға жанашырлық танытады және мүмкіндігіне қарай оларға қамқорлық жасайды.

Студент-инабаттылық, мәдениет және моральдың үлгісі, ол өнегесіздік көріністеріне шыдамсыз және жыныстық, ұлттық немесе діни белгілері бойынша кемсітушілік көріністеріне жол бермейді.

Студент салауатты өмір салтын ұстанады және жаман әдеттерден толығымен бас тартады.

Студент университеттің дәстүрлерін құрметтейді, оның мүлкін сақтайды, Студенттік үйдегі тазалық пен тәртіпті қадағалайды.

Студент шығармашылық белсенділікті (ғылыми-білім беру, спорттық, көркемдік және т.б.) дамытуға, университеттің корпоративтік мәдениеті мен имиджін арттыруға бағытталған кез келген қызметті қажетті және пайдалы деп таниды.

Университет қабырғасынан тыс студент өзінің жоғары мектептің өкілі екенін және оның абыройы мен қадір-қасиетін түсірмеу үшін бар күшін салатынын әрдайым есте сақтайды.

Студент академиялық адалдықтың барлық түрлерімен күресуді өзінің борышы деп санайды, соның ішінде:

- білімді бақылау рәсімдерінен өту кезінде көшіру және басқа тұлғаларға көмек көрсету;
- өз еңбегінің нәтижесі ретінде интернет-ресурстарды қоса алғанда, көлемі бойынша кез келген дайын оқу материалдарын (рефераттар, курстық, бақылау, дипломдық және басқа да жұмыстар) ұсыну;
- жоғары баға алу үшін туыстық немесе қызметтік байланыстарды пайдалану;
- сабаққа қатыспау, кешігу және себепсіз сабақтан қалу.

Студент барлық аталған академиялық жауапсыздықты Қазақстанның болашақ экономикалық, саяси және басқару элитасына лайықты сапалы және бәсекеге қабілетті білім алумен үйлесімсіз деп қарастырады.

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

Б қосымшасы

Оқытушының ар-намыс кодексі

Оқытушы қызметінің басты бағыты-студенттермен жұмыс, олардың білімі мен мәдениетіне қамқорлық жасау, өз Отанының нағыз патриоттарын тәрбиелеу.

Оқытушы өзінің теориялық білімін, педагогикалық шеберлігін шыңдау жолында үнемі жұмыс істейтін кәсіби маман болуы керек. Оқытушы білімді адал ізденіс, дәлелдемелерді дұрыс қамтамасыз ету, пайымдаулардың бейтараптығы мен нәтижелерді баяндаудағы саналылық негізінде ғылыми-зерттеу және ғылыми қызметті белсенді түрде жүргізеді.

Оқытушы – әдептілік пен парасаттылықтың, адамгершілік пен имандылықтың үлгісі, Қазақстан мемлекеттілігін белсенді насихаттаушы, сыбайлас жемқорлықтың, тәртіпсіздік пен жауапсыздықтың кез келген көріністеріне қағидалы түрде қарсылас.

Оқытушы білім алушыларға еңбек және оқу тәртібінің ережелерін сақтау, әріптестеріне құрметпен қарау қажеттігін жеке үлгісімен дәлелдейді. Оқытушы өзіне, сөзіне, ісіне талапшыл, қатесін ашық мойындап, түзетеді.

Оқытушы өз әріптестері мен шәкірттерінің кәсіби бағасын беруде шынайы, бейтарап болуы керек, ұйымшыл, сөзі ісімен сәйкес келеді. Оқытушы қызметтің іргелі мәселелері бойынша өз ұстанымын ашық айтып, өз көзқарасын дәлелдейді.

Оқытушы бекітілген негізгі қағидаларды жүзеге асыруға және оқытушының ар-намыс кодексін сақтауға жауапкершілік алады. Оқытушы университеттің моральдық және интеллектуалдық күш үлгісіне айналуы және Қазақстанның жоғары оқу орындарының элитасында болуы үшін белсенді күш-жігер жұмсайды.

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

В қосымшасы

Академиялық адалдық Саясатын бұзу туралы Акт формасы

Тіркеу офисінің директоры

«____» _____ 20__
ж.

АКТ
Академиялық адалдық саясатын бұзу туралы
(емтихандық сессия)

Пән:	
Оқу түрі:	
Оқытушының Т.А.Ә.	Білім алушының Т.А.Ә. :
_____	_____
	Курс _____ Тобы _____
Дата: Аудитория: Уақыты: Тәртіп бұзушылық сипаттамасы:	
Оқытушының немесе емтиханға қатысуға уәкілетті тұлғаның қолы: _____ «____» _____ 20__ ж.	
Білім алушының қолы: _____ «____» _____ 20__ ж.	
Актпен аныстым: Жоғары мектеп деканы _____ «____» _____ 20__ ж. Топ кураторы: _____ «____» _____ 20__ ж.	

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

Г қосымшасы

Тәртіпбұзушылық туралы Акт формасы

Басқарма мүшесі – жастар саясаты
жөніндегі проректор

«_____» _____ 20__ ж.

А К Т № Тәртіпбұзушылық туралы

«_____» _____ 20__ ж.

Біз, төменде қол қойғандар, төмендегіні көрсете отырып, осы актіні жасадық

Оқытушының (білім алушының) Т.А.Ә. _____

Лауазымы (оқу бағдарламасы/мамандығы) _____

Оқу бағдарламасы _____

Жоғары мектеп _____

Дата _____

Уақыты _____

Тәртіпбұзушылық орны _____

Негіз _____

Актпен таныстым _____

Декан _____

ББ басшысы _____

Әлеуметтік-шығармашылық жұмыс бөлімі _____

ІНҚ-ZU-20-02	Академиялық адалдық саясаты	18 беттен 2 бет
--------------	-----------------------------	--------------------

Д қосымшасы

Сабақты бұзу туралы Акт формасы

Басқарма мүшесі- Академиялық
сұрақтар бойынша проректор

«_____» _____ 20__ ж.

А К Т № Сабақты бұзу туралы

«_____» _____ 20__ ж.

Біз, төменде қол қойғандар, төмендегіні көрсете отырып, осы актіні жасадық

Оқытушының Т.А.Ә. _____

Лауазымы _____

Оқу бағдарламасы _____

Жоғары мектеп _____

Дата _____

Уақыты _____

Пән _____

Топ, студенттердің саны _____

Аудитория _____

Негіз _____

Актпен таныстым _____

Деканның орынбасары _____

ББ жетекшісі _____

Академиялық сұрақтар бойынша Департамент _____

Өзгерістерді тіркеу парағы

[illegible]

Танысу парағы

[illegible]

